

**กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1***
**Strategy for Development of Student's Ethics under the
Office of Khon Kaen Primary Education, Area 1**

เจ้าอธิการบุญช่วย โชติวงศ์ (อัยวงศ์)

Chao Athikan Boonchuay Chotivungso (Auiwong)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

E-mail: boonchuay.cho@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 2) สร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน ครูผู้สอน จำนวน 300 คน และประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน 35 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 453 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่า IOC ระหว่าง 0.85-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และรองลงมาคือ การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดีการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดีการพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

*ได้รับบทความ: 29 พฤศจิกายน 2562; แก้ไขบทความ: 20 พฤษภาคม 2563; ตอปรับตีพิมพ์: 29 พฤษภาคม 2563

Received: November 29, 2019; Revised: May 20, 2020; Accepted: May 29, 2020

คือการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2. กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอน 6 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี 3 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 5 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 2 มาตรการ

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม; กลยุทธ์; โรงเรียนชั้นประถมศึกษา

Abstract

This research of objective to: 1) current conditions desirable conditions and requirements strategy for development of student's ethics under the office of Khon Kaen Primary Education, Area 1 educational service. The sample was used in this study ; 35 administrators, 118 teacher, and chairman of the basic education institution 300, a total of 453 persons. The instrument for data collection was 5-level rating scale questionnaire with IOC value between 0.85-1.00, and overall validity value of 0.98.

The research findings were as follows:

1. Current conditions desirable conditions and requirements strategy for development of student's ethics under the office of Khon Kaen Primary Education, Area 1 educational service. The overall level is moderate. The highest average; development by setting up a school environment, Developed using good examples, developed by student development activities, Development by teaching and learning and Development by community involvement. Desirable condition overall level is very high. The highest average; development of teaching and learning, developed by student development activities, developed using good examples, development by community involvement and development by setting up a school environment.

2. Strategy for Development of student's ethics under the office of Khon Kaen Primary Education, Area 1 educational service; strategy, 1. Development by teaching and

learning 6 measure; strategy, 2. Developed by student development activities 4 measure; strategy, 3. Developed using good examples 3 measure; strategy, 4. Development by setting up a school environment 5 measure; strategy, 5. Development by community involvement 2 measure.

Keywords: Moral development; Strategy; Primary School

1. บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันนี้อยู่ในภาวะวิกฤติในหลายๆ ด้านโดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม นักการเมืองข้าราชการประจำหรือคนในแวดวงอาชีพอื่นๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวันนี้ก็คือ การทุจริตคอร์รัปชันการก่ออาชญากรรมการเสพ และการค้ายาเสพติดซึ่งแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนไทยตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการแต่งกายล่อแหลมที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศของนักศึกษาหญิง การขายบริการทางเพศของนักศึกษา การที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันฉันทสำมึกรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบันเหล่านี้ เป็นต้น สภาพสังคมโลกวัตถุนิยมที่สลับซับซ้อนในปัจจุบันนำไปสู่ปัญหาของบุคคลหรือสังคมที่นับวันจะทวีความรุนแรงและกระจายเป็นวงกว้างมากขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีเรียบง่ายดั้งเดิมของไทยวิถีชีวิตแม้จะสะดวกสบายมากขึ้น แต่ความสุขกลับลดลงรายได้ไม่พอกับรายจ่ายความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือชุมชนเสื่อมถอยลง (Office of the National Economic and Social Development Board, 2006 : 15) ทุกสังคมต้องการคนดีการสร้างคนดีจึงเป็นพันธกิจจำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกันไว้ด้านความเลวร้ายที่

กำลังกัดกร่อนสังคมในทำนองเดียวกันพันธกิจสำคัญของการศึกษาคือปลูกฝังคุณความดีให้เป็นภูมิคุ้มกันเยาวชนเตรียมผู้เยาว์ให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี (Nakhonthap, 2005 : 45)

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องพัฒนาให้ครบทั้ง 3 ด้านคือด้านพุทธิพิสัยด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัยโดยเฉพาะในด้านจิตพิสัยถือว่ามีความสำคัญและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพอย่างแท้จริงและนอกจากนี้จำเป็นจะต้องเน้นการให้การศึกษาควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม เพราะถ้าคนมีความรู้แต่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมสังคมก็จะขาดความสงบร่มเย็นเป็นสุขและมีปัญหาที่สับสนวุ่นวาย ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงถือว่ามืบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการในการดำเนินการให้บรรลุถึงจุดหมายนี้ได้เพราะสถาบันการศึกษามีหน้าที่หลักในการถ่ายทอดความรู้อบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษามีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้และวิชาการต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนซึ่งมีอายุระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยแห่งการเรียนรู้พร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดีและในขณะเดียวกันก็เป็นวัยที่กระทำความ

ผิดได้ง่ายที่สุด เนื่องจากมีความมั่นใจในตัวเองสูง จึงเป็นวัยที่ควรได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกที่ดี เพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจด้วยตนเองโดยอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องดีงามและการยอมรับของสังคม (Ministry of Education, 2008 : 3-6)

การสร้างคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนถือเป็นการบ่มเพาะจิตสำนึกด้านคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีและนำไปสู่สังคมที่ดีในอนาคต ซึ่งจะเห็นผลได้มากน้อยเพียงใดนั้น ครูและบุคลากรในโรงเรียนชุมชนตลอดจนทุกภาคส่วนต้องเห็นความสำคัญและมีจิตสำนึก ร่วมกันในการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ภารกิจหลักของการพัฒนาประเทศก็คือการจัดการศึกษาให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทั้งคุณภาพ และคุณธรรมควบคู่ไปด้วยกันและต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต และต้องเน้นเป็นพิเศษ ในช่วง 10 ปีแรกของชีวิตด้วยการสร้างและพัฒนา บุคลิกภาพที่สมดุลและสมบูรณ์ให้แก่เด็กโดยใช้ กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมปลูกฝัง ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น มีวินัย เสียสละ กตัญญู กตเวที สามัคคี ซื่อสัตย์ ฯลฯ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ด้าน คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมไว้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมและสาระที่ 2 หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม (Ministry of Education, 2008 : 146)

จากสภาพปัญหาและประเด็นที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้อยู่ในระดับดี ทั่วทุกโรงเรียนจึงได้ทำการวิจัยเรื่องนี้ขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา อื่นๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้นักเรียนมีพัฒนาการในเรื่องดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 173 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,351 คน และประธานกรรมการ

สถานศึกษา จำนวน 35 คน รวมทั้งสิ้น 1,559 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี (SimpleRandom Sampling) ซึ่งใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง 453 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน ครูผู้สอน จำนวน 300 คน และประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน 35 คน โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนบ้านเนินกรวด โรงเรียนอนุบาลสามร้อยยอดและโรงเรียนบ้านลาดวิถิ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากโรงเรียนที่ผลการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) และเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นกรณีศึกษาแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

2. ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยใช้แบบสอบถาม

3. ยกร่างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก เป้าประสงค์ มาตรการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์จากการวิจัยขั้นตอนนี้

คือ ร่างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนที่ผ่านความเห็นชอบและตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

4. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลลัพธ์จากการวิจัยขั้นตอนนี้คือ ร่างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนที่ผ่านความเห็นชอบและตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

5. ประเมินกลยุทธ์ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ฯ สรุปและนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลลัพธ์การวิจัยคือ กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ฉบับสมบูรณ์

4. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมาคือ การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดีการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. สภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

3. ความต้องการจำเป็น PNI ของกลยุทธ์ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยรวม $PNI = 0.32$ ด้านที่มี PNI สูงสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม $PNI = 0.34$ การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน $PNI = 0.32$ การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี $PNI = 0.31$ และด้านการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน $PNI = 0.30$

4. สรุปกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นปรากฏดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 6 มาตรการ ดังนี้ 1) มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะไปพร้อมๆ กับ

เนื้อหาวิชาอื่น 3) จัดโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม 4) พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน 5) กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนการเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงาน และจิตสาธารณะไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ 6) กำหนดวัตถุประสงค์การเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เพื่อเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน 2) จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารียุวกาชาดเพื่อเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน 3) จัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรม เพื่อเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน 4) จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดีประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้นักเรียนรุ่นพี่ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมมีความรับ

ผิตชอบต่อตนเองและต่อหน้าที่มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ 2) ผู้บริหารครูและบุคลากร ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้าน ความมีวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงาน และจิตสาธารณะ 3) จัดกิจกรรมยกย่องและเชิดชู ครูนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนที่ประพฤติและ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะ

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย 5 มาตรการ ดังนี้ 1) จัดห้องจริยศึกษา ให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับเสริมสร้างวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะ 2) จัดทำป้ายข้อคิดข้อเตือนใจ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมี วินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิต สาธารณะ 3) จัดป้ายนิเทศเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียน มีวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิต สาธารณะโดยนำศาสตร์พระราชามาบูรณาการ 4) มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการปรับปรุง และดูแลสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้กับ ผู้เรียน 5) จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้มีความ สะอาดจัดโต๊ะและเก้าอี้ไว้อย่างเป็นระเบียบ เรียบร้อยเพื่อเสริมสร้างวินัยให้กับผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 มาตรการ ดังนี้ 1) เชิญผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการในการจัดการศึกษาของ โรงเรียน 2) จัดกิจกรรมให้ครูไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้ปกครองแก้ ปัญหาความประพฤติของนักเรียนและเสริมสร้าง

ให้นักเรียนมีวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการ ทำงานและจิตสาธารณะ

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยคณะผู้วิจัยอภิปรายผลใน ประเด็นน่าสนใจดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคน ทุกคนช่วยให้บุคคลในสังคมเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ มีลักษณะนิสัยสามารถควบคุมความประพฤติ ของตนให้อยู่ในขอบเขตที่ดีงามมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีศีลธรรมเป็นพลเมืองดี มีความคิดชอบ ทำชอบ และประพฤติชอบความสงบสุขและความ เจริญก้าวหน้าจะบังเกิดขึ้นเมื่อคนในสังคมมี คุณธรรมนโยบายสังคมของรัฐบาล มุ่งมั่นที่จะสร้าง สังคมเข้มแข็งให้คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน อย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรมการปลูก ฝังคุณธรรมจริยธรรม จะต้องกระทำตั้งแต่วัยเด็ก ต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน ความรู้กับคุณธรรมควบคู่กันการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้วยการกำหนดรูปแบบการสอนเกี่ยวกับการเสริม สร้างวินัย โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยวิธีต่างๆ หลายวิธี เช่นกรณีตัวอย่างการใช้ข่าวและเหตุการณ์ ประจำวัน เป็นต้น การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยไปพร้อมๆ กับเนื้อหา วิชาอื่นรวมทั้งการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

นอกจากนี้ หลักสูตรใหม่ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำคัญคือรักชาติศาสน์กษัตริย์ซื่อสัตย์สุจริตมีวินัยใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียงมุ่งมั่นในการทำงานรักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะคงต้องเริ่มต้นจากการที่ครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ว่า สามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องใดบ้าง แม้จะเป็นสาระการเรียนรู้เดียวกันยังสามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมที่แตกต่างกันให้เหมาะสมตามวัยและชั้นปี แล้วจึงกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างต่อเนื่องและไม่ซ้ำซ้อนสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดพื้นฐานของโคลเบอร์ก (Kohlberg) จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ในการตัดสินความถูกผิดของการกระทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคลเหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความสามารถด้านความคิดของบุคคลในการจำแนกว่า การปฏิบัติแบบใดถูกต้อง ไม่ถูกต้อง ดีไม่ดี ควรไม่ควร ตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งและเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำหน้าที่เป็นเหตุจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวมทั้งบุคคลสามารถประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้อื่นได้โดยการสังเกตและซักถามเหตุผลที่การตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งนั้นๆ การพัฒนาจริยธรรมโดยวิธีฝึกยกระดับความสามารถในการตัดสินใจและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลักการสำคัญคือ การกระตุ้นให้บุคคลเกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างความรู้หรือเหตุผลที่มีอยู่เดิมกับความรู้หรือเหตุผลที่ได้รับใหม่ซึ่งอาจใช้วิธีให้เขาได้รับรู้ความคิดเห็น

ของผู้อื่น ซึ่งแตกต่างไปจากความคิดและเหตุผลของตนเองและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร สุขสวัสดิ์ (Suksawat, 2009 : 58) ได้ทำการศึกษการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสตรีรัตนบุรี พบว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรีตามความเห็นของผู้บริหารครูกรรมการนักเรียน และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของครูและบุคลากรในโรงเรียน ด้านการประเมินผลเพื่อพัฒนา ด้านการกำหนดนโยบายการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีความต้องการในด้านการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้าน การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยการพัฒนาจิตสาธารณะพัฒนาวินัยพัฒนาความรับผิดชอบ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยไปพร้อมๆ กับเนื้อหาวิชาอื่น กำหนดรูปแบบ

การสอนเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัย โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยวิธีต่างๆ หลายวิธี เช่น กรณีตัวอย่าง การใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เป็นต้น มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านวินัยในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ สาสาสุตา (Lasasuta, 2009 : 26) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด มีนักเรียนจำนวนหนึ่งสมควรได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความรับผิดชอบและได้ดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในด้านต่างๆ ด้วยการวางแผนดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และการนิเทศติดตามผลส่งผลให้การดำเนินงานผลการพัฒนาประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ โดยนักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

3. กลยุทธ์ที่ได้คือ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดีกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและกลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งในแต่กลยุทธ์มุ่งเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมด้านวินัยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะ ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมคือ หลักความประพฤติปฏิบัติหลักในการดำเนินชีวิตหรือความประพฤติอันประเสริฐที่ให้เกิดคุณงามความดี ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงาม ความรุ่มเย็นเป็นสุข ความรักสามัคคีความอบอุ่นมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูธรรมธราจารย์ (Phrakhru Thamtharachan, 2016 : 14) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็น PNI^{modified} ของกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อธิสสิลสิกขา คือ ศิลปเน้นกายกรรมและวจีกรรม ในภาพรวมเท่ากับ 0.18 จะได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์มีค่าคิดเป็นร้อยละ 18

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การนำกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและควรเสริมสร้างให้เกิดความตระหนักร่วมกันเป็นเบื้องต้นและมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง จึงจะประสบความสำเร็จได้

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

2.1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนต้องจัดโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดหน่วยการเรียนรู้ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมและมีการบูรณาการในกลุ่มสาระอื่นๆ และต้องกำหนดไว้ในแผนจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในแผนและนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2.2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมีการนำคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปบูรณาการในแต่ละกิจกรรมควรกำหนดเกณฑ์การประเมินและมีการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละกิจกรรมด้วย

2.3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดีผู้บริหารครูและบุคลากรในโรงเรียน จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีก่อนควรส่งเสริมให้นักเรียนรุ่นพี่พ่อแม่ผู้ปกครองประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและควรมีการยกย่องเชิดชูผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านต่างๆ

2.4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และภายในโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นสวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย

จะช่วยในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและการพัฒนาด้านต่างๆ ของนักเรียนเป็นอย่างดีและบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันในการวางแผนดำเนินการและดูแลรักษาร่วมกัน

2.5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้มากขึ้นในทุกๆ ด้าน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอนมีระดับการปฏิบัติสูงสุด จึงควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอนเพื่ออบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิเพื่อการพัฒนาโรงเรียนซึ่งผลของการวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์ทั้งภาพรวมระดับสถานศึกษา

3.2 จากการจัดสนทนากลุ่มและลงภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยในครั้งนี้ พบว่า อาจมีปัจจัยภายนอกอื่นที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนเช่นนโยบายของรัฐบาลสมรรถนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมถึงกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองแต่ละสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปควรนำตัวแปรนอกดังกล่าวมาพิจารณาด้วย

3.3 กลยุทธ์ที่ได้สร้างขึ้นสามารถนำไปศึกษาวิจัยเป็นกลยุทธ์เทียบเคียงใช้กับสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนทั้งภาครัฐและเอกชนที่มี

คุณภาพต่อไป

3.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในลำดับต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมในการปลูกฝัง

คุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนประถมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พัฒนาด้านอิสลามศึกษา คือ เน้นกายกรรม และวัชรกรรมในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา พัฒนาด้านอิสลามศึกษา คือ ปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้งในการพัฒนาตนเอง พัฒนาด้านอิสลามศึกษา คือ อบรมจิตให้สงบมั่นคงให้เป็นสมาธิ บุคลากรได้อย่างมีคุณภาพ

References

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Nakhonthap, A. (2005). *The principles and concepts of educational contexts*. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Ministry of Education. (2008). *Development of learning activities According to the Basic Education Curriculum 2008*. Bangkok : Bureau of Academic and Educational Standards. Printing Agriculture Cooperatives of Thailand.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2006). *National Economic and Social Development Plan No. 10 (2007-2011)*. Bangkok : The Prime Minister.
- Phrakhru Thamtharachan. (2016). Moral Development Strategy Ethics for students in basic education Under the Office of KhonKaen Primary Education Area 1. *Doctoral dissertation*. Graduate School : Northeastern University.
- Suksawat, S. (2009). Moral development of students NonthaburiLadprao School. *Master's Thesis*. Graduate School : Silpakorn University.
- Salasuta, W. (2009). The Enhancement of Morality and Ethics in Range 3 Students of the Holy Infant Jesus Roi-et School, Roi-et Educational Service Area Office 1. *Master Thesis*. Graduate School : Rajabhat Mahasarakham University.

